

O NOUĂ EDIȚIE ENCICLOPEDICĂ – „MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI DIN REPUBLICA MOLDOVA”

Dr. Constantin MANOLACHE

La sfârșit de august, în ajunul sărbătorilor naționale, a văzut lumina tiparului volumul de cercetări enciclopedice *Mănăstiri și schituri din Republica Moldova*, o nouă ediție enciclopedică elaborată și editată de Institutul de Studii Enciclopedice al Academiei de Științe a Moldovei.

Studiile incluse în această carte reprezintă investigații științifice ample, profunde și originale despre istoria tuturor mănăstirilor și schiturilor din Republica Moldova. Cercetările autorilor pun în valoare sute de documente și materiale inedite, culese în arhivele statului, în bibliotecile și arhivele curente ale mănăstirilor.

În același timp, autorii nu și-au pus drept scop identificarea exhaustivă a întregului patrimoniu arhivistic, acest obiectiv rămânând valabil pentru următoarea etapă, când vor fi scrise monografiile consacrate fiecărei instituții monahale în parte, întrucât în prezent avem editate monografiile speciale doar despre câteva mănăstiri. Proiectul în cauză a avut drept obiectiv major elaborarea unor studii de tip enciclopedic care ar prezenta caracteristicile și aspectele principale ale așezămintelor monahale de la noi și istoriile lor. Dat fiind faptul ca istoriile locașurilor monastice sunt destul de diferite (unele foarte vechi, altele mai noi; unele cu istorii bogate și în bună parte cercetate, altele aproape rămase în necunoaștere; unele mai păzite de soartă, altele nimerind chiar în calea tuturor răutăților etc.), s-a încercat identificarea unei structuri tip a materialului – locul amplasării, data întemeierii, descrierea istorică, comunitatea monahală, stareții, averile, biblioteca, legendele, necropola, data închiderii etc.

Volumul este structurat în patru mari compartimente. *Partea I, Studii de sinteză*, cuprinde 7 elaborări științifice privind istoriografia și istoria monahismului în lumea ortodoxă, inclusiv cea românească, arhitectura și pictura complexelor monahale, muzica în mediul monastic și averile mănăstirești. *Partea II, Mănăstiri și schituri vechi*, reprezintă studii despre 27 de locașuri monahale care activează azi pe teritoriul Republicii Moldova, fiind întemeia-

Mănăstiri și schituri din Republica Moldova.
Studii enciclopedice, Chișinău, Institutul de Studii
Enciclopedice, 2013, 800 p.

te în decursul secolelor XV–XIX. *Partea III, Așezăminte monahale desființate și dispărute*, prezintă istoria a 41 de mănăstiri și schituri vechi, dintre care unele au dispărut în virtutea unui concurs de împrejurări sau timpuri, iar altele au fost desființate de către autoritățile statului sau cele ecleziastice. Tot aici sunt prezentate și așezămintele monahale care au activat în teritoriile istorice ale statului moldovenesc (implicit ale provinciei Basarabia) înstrăinate de către regimul sovietic și cuprinse astăzi în hotarele Ucrainei. „Aceste mănăstiri și schituri, – se specifică în studiul respectiv, – au făcut parte nu doar geografic, dar și istoric, și cultural, și spiritual din spațiul devenirii și afirmării poporului nostru. De aceea, este mai mult decât firesc ca ele să se afle în continuare și în spațiul nostru de cercetare științifică”. *Partea IV, Mănăstiri și schituri noi*, cuprinde succinte date enciclopedice despre cele 38 de locașuri monahale înființate pe teritoriul Republicii Moldova de la proclamarea independenței și până în prezent.

În total, volumul cuprinde studii enciclopedice ample și complexe cu privire la toate cele 111 mănăstiri și schituri ce au activat în Basarabia istorică sau activează în spațiul geografic actual al Republicii Moldova. Două *Anexe* privind repertoriul istoric și evoluția statistică a așezămintelor monahale în decurs de circa șase secole, precum și *Indicele de nume și geografic* constituie pentru cititor un instrumentar foarte util în studierea acestei lucrări impresionante ca volum, profunzime și complexitate.

Lucrarea științifică de excepție, bogat ilustrată cu imagini inedite de arhivă și color, a fost editată într-o ținută artistică și poligrafică deosebită. La Salonul Internațional de Carte, ediția a 22-a, organizat

la 31 august – 3 septembrie curent la Chișinău, volumul s-a învrednicit de *Marele premiu Coresi*.

Proiectul *Mănăstiri și schituri din Republica Moldova*, pe care am avut onoarea să-l conduc, a fost realizat de un colectiv de autori format din 33 de cercetători științifici, care reprezintă Institutul de Studii Enciclopedice al AȘM, Institutul de Istorie al AȘM, Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM, Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, precum și Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove. Redactarea științifică a lucrării i-a revenit academicianului Andrei Eșanu.

Această frumoasă realizare a devenit posibilă grație susținerii din partea președintelui Academiei de Științe a Moldovei, acad. Gheorghe Duca. Lucrarea a apărut cu binecuvântarea ÎPS Vladimir, Mitropolit al Chișinăului și al Întregii Moldove.

Aș dori și pe această cale să mulțumesc tuturor pentru colaborare și, totodată, să exprim sincere sentimente de recunoștință autorităților ecleziastice, stareților și starețelor, călugărilor și maicilor de la mănăstiri și schituri, conducătorilor și colaboratorilor instituțiilor academice, universitare, arhivelor, muzeelor, bibliotecilor, colegilor din domeniul cercetării – tuturor celor care au contribuit cu materiale, informații, sugestii, cu găzduire și cuvânt bun la realizarea acestui extraordinar proiect.

Iurie Platon. Din seria *Fertilitate*, șamotă, ardere înaltă, 2 piese, 1996